

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

112

Vragen van het lid **Lahlah** (GroenLinks-PvdA) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Laptopverbod voor advocaten bij bezoek gevangenis»* (ingezonden 20 augustus 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Rutte** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 23 september 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 3071.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Laptopverbod voor advocaten bij bezoek gevangenis: «Onbegrijpelijk en onwerkbaar»»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) voornemens is deze maatregel binnen alle Penitentiaire Inrichtingen (PI's) in te voeren? Zo ja, op welke termijn en wat is daarvoor de aanleiding?

Antwoord 2

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) werkt momenteel aan een aanpassing van het toegangsbeleid die van toepassing zal zijn op alle Rijksinrichtingen, waaronder Penitentiaire Inrichtingen (PI's).

De wens om het toegangsbeleid aan te passen is tweeledig. Er ligt een wens tot uniformering die onder andere voortkomt uit signalen vanuit de keten, bijvoorbeeld van advocaten, leveranciers en medewerkers die werken binnen verschillende inrichtingen. Op dit moment gelden voor de verschillende PI's verschillende toegangsregels, waardoor een te grote differentiatie is ontstaan. Daarnaast ligt er een wens om het toegangsbeleid op sommige punten aan te scherpen. Dit komt voort uit de huidige risico's ten aanzien van contrabande (bijvoorbeeld drugs en telefoons) in de PI's en het risico op voortgezet crimineel handelen vanuit detentie (VCHD). Er zijn gedetineerden die op alle mogelijke wijzen druk en dwang uitoefenen op ketenpartners om contrabande

¹ NOS, 18 augustus 2025, Laptopverbod voor advocaten bij bezoek gevangenis: «Onbegrijpelijk en onwerkbaar» (nos.nl/artikel/2579050-laptopverbod-voor-advocaten-bij-bezoek-gevangenis-onbegrijpelijk-en-onwerkbaar).

de PI in te krijgen en zich inzetten om crimineel handelen vanuit detentie voort te zetten. Dit beperkt zich niet enkel tot de gedetineerden in de hoogrisico regimes; ook in de reguliere regimes gebeurt dit. Ondanks de reeds getroffen maatregelen en (onaangekondigde) controles wordt in vrijwel alle PI's contrabande aangetroffen, waaronder telefoons en andere gegevensdragers. Het aangepaste toegangsbeleid moet bijdragen aan uniformiteit en het tegengaan van contrabande en VCHD.

Om te komen tot het nieuwe toegangsbeleid wordt door DJI gesprekken gevoerd met de betrokken ketenpartners. Daarin wordt gezien hoe een juiste balans kan worden gevonden tussen bovenstaande doelen en de belangen van de ketenpartners. Ketenpartners dienen bij een professioneel (en geprivilegieerd) bezoek aan een gedetineerde in de PI, in de gelegenheid te worden gesteld om op een zo goed mogelijke manier de taken en werkzaamheden uit te kunnen voeren. Zo hebben er reeds constructieve gesprekken plaatsgevonden met de Reclassering en de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA).

DJI zal ook met andere ketenpartners gesprekken voeren. DJI zal in gezamenlijkheid met de ketenpartners bezien of en op welke wijze er maatwerk moet worden toegepast ten aanzien van het toegangsbeleid. Daarnaast wordt door DJI ook overleg gevoerd met de Centrale Ondernemingsraad (COR) omdat het toegangsbeleid ook een aanscherping van de toegangsregels zal inhouden voor het eigen personeel.

DJI streeft er naar in het eerste kwartaal 2026 het beleid vast te stellen.

Vraag 3

Wat betekent deze maatregel volgens u voor de rechtszekerheid van gedetineerden en hun recht op juridische bijstand?

Antwoord 3

DJI voert ten behoeve van de aanpassing van het toegangsbeleid momenteel gesprekken met de betrokken ketenpartners, waaronder met de NOvA. Het doel is een juiste balans te vinden tussen enerzijds het belang van een veilige inrichting en de bescherming van de maatschappij en anderzijds het belang van de desbetreffende ketenpartner om de betreffende taken en werkzaamheden goed uit te kunnen oefenen. Het uitgangspunt hierbij is dat het toegangsbeleid geen effect zal hebben op de rechtszekerheid en het recht op rechtsbijstand van gedetineerden.

Vraag 4 en 5

Hoe beoordeelt u uitspraken van de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) dat dit het werk van strafrechtadvocaten «onmogelijk» zal maken en dat de maatregel getuigt van «een heel groot wantrouwen richting de advocatuur»? Kunt u nader uitleggen waarom deze maatregel wordt ingevoerd en ingaan op de reden die de DJI noemt, namelijk «toenemende contrabande en crimineel handelen»? Gelden deze risico's voor alle gedetineerden in de PI's en voor alle misdrijven?

Antwoord 4 en 5

Zie voorgaande beantwoording van vraag 2.

Ik wil benadrukken dat de voorgestelde maatregelen niet voortvloeien uit een wantrouwen richting de advocatuur, noch dat DJI het werk van de strafrechtadvocatuur onmogelijk wil maken. In de gesprekken met de NOvA is dit door DJI ook benadrukt.

Vraag 6, 7 en 8

Deelt u de mening dat het met deze maatregel onmogelijk wordt voor strafadvocaten om dossiers door te nemen met patiënten, die soms uit tienduizenden pagina's bestaan, of met hun cliënten camerabeelden en digitale opnames te bekijken of beluisteren? Waarom wel of niet?

Klopt het dat er een uitzondering geldt wanneer het apparaat «strikt noodzakelijk is voor de uitvoering van het werk» en dat de gevangenisdirecteur hiervoor toestemming kan verlenen? In welke gevallen zijn digitale apparaten strikt noodzakelijk en hoe wordt gewaarborgd dat hier objectief over wordt geoordeeld?

Deelt u de zorg dat een laptopverbod kan leiden tot een langere en meer complexe voorbereiding van het strafproces, waardoor strafzaken mogelijk

vaker zullen worden uitgesteld? Deelt u de mening dat het uiterst onwenselijk is als de keten hierdoor verder vastloopt? Waarom ja of nee?

Antwoord 6, 7 en 8

In de gesprekken met de NOvA is toegelicht op welke wijze DJI maatwerk toe wil passen ten aanzien van de advocatuur. Advocaten zullen in ieder geval toestemming krijgen voor het meenemen van één device (laptop, tablet of telefoon). Tijdens het bezoek kan de advocaat gebruik maken van dit meegenomen device voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Veel digitale systemen vereisen een twee-staps authenticatie om toegang te krijgen tot de beveiligde werkomgeving van de advocaat op de laptop. Hiervoor is er een tweede device nodig (zoals een telefoon). DJI zal de komende periode bezien op welke wijze hier tegemoet aan kan worden gekomen.

Sinds oktober 2021 geldt voor de advocaten die een cliënt bijstaan die verblijft in de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) dat zij geen eigen laptop mee naar binnen mogen nemen tijdens het bezoek². Dit met het oog op de hoogrisicogedetineerden in de EBI, en de veiligheid van zowel de advocaat als de maatschappij. Het risico op druk, dreiging of dwang richting de advocaat om misbruik te kunnen maken van diens meegenomen device of VCHD wordt voor deze hoogrisicogedetineerden te groot geacht.

DJI heeft samen met de NOvA een werkwijze ontwikkeld waardoor advocaten die cliënten bijstaan in de EBI de beschikking kunnen hebben over het (straf)dossier. Deze werkwijze houdt in dat door middel van de NOvA verstrekte beveiligde USB-stick en een door DJI ter plaatse ter beschikking gestelde Digitaal Strafdossier Justitiabelen (DSJ)-laptop, advocaten het digitale dossier in kunnen zien tijdens het bezoek aan een EBI-gedetineerde. De advocaat ontvangt de beveiligde USB-stick van de NOvA en plaatst hierop het strafdossier. Het dossier kan door de advocaat en gedetineerde in de PI enkel worden ingezien.

DJI en de NOvA zullen de komende periode verder met elkaar in gesprek gaan over het uitbreiden van de werkwijze van de EBI naar de Afdelingen Intensief Toezicht (AIT's), andere hoogrisicogedetineerden³ en de uitvoeringsconsequenties daarvan. Naast de voorgestelde werkwijzen staat het de advocaten vrij om op individueel niveau een verzoek in te dienen bij de vestigingsdirecteur tot het verlenen van toestemming voor het meenemen van één of meerdere devices bij een bezoek aan gedetineerden.

Door DJI worden nog gesprekken gevoerd met betrokken ketenpartners. Hierin wordt bezien of en op welke wijze er maatwerk kan worden verricht ten aanzien van de toegangsregels ten behoeve van het goed kunnen uitoefenen van de taken en werkzaamheden. Na deze gesprekken zal het toegangsbeleid worden vastgesteld.

Vraag 9

Raakt deze maatregel ook jongeren in Justitiële Jeugdinrichtingen?

Antwoord 9

In beginsel geldt het toegangsbeleid voor alle Rijksinrichtingen van DJI waaronder ook de Rijks justitiële jeugdinrichtingen (RJJI's) en de Rijksinstellingen voor Forensische Zorg.

Vraag 10

Welke extra stappen gaat u ondernemen om de rechtszekerheid van gedetineerden te waarborgen?

Antwoord 10

Het uitgangspunt is dat het toegangsbeleid geen effect zal hebben op de rechtszekerheid en het recht op rechtsbijstand van gedetineerden. Over hoe dit vorm gegeven kan worden is DJI met de betrokken ketenpartners in gesprek.

² Kamerstukken II, 2021–22, 35 925 VI, nr. 29

³ Hoogrisicogedetineerden zijn gedetineerden die in de EBI, AIT, BPG, TA of in een deel van het PPC (met een uitgebreid beveiligingsniveau) zijn geplaatst. Deze doelgroep omvat op dit moment (september 2025) ongeveer 200–250 gedetineerden.

Vraag 11

Bent u over de maatregel in gesprek met de NOvA? Zo nee, bent u bereid hierover met hen in gesprek te gaan of aan te schuiven bij het gesprek tussen de DJI en de NOvA?

Antwoord 11

DJI is met de NOvA in gesprek. Op 21 augustus jl. heeft er een constructief overleg plaatsgevonden tussen de DJI en de NOvA. Op 16 september jl. heeft er een vervolgesprek plaatsgevonden waarin door DJI is toegelicht op welke wijze zij maatwerk willen bieden aan de advocatuur. In de aankomende periode zullen DJI en de NOvA nader met elkaar in gesprek gaan over de uitvoeringsconsequenties.

Vraag 12

Kunt u deze vragen los van elkaar beantwoorden?

Antwoord 12

Zie beantwoording van de vragen. Daar waar overlap zit in de beantwoording zijn vragen gezamenlijk beantwoord.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Sneller (D66), ingezonden 20 augustus 2025 (vraagnummer 2025Z15242).